

Dnia 16 czerwca 2025 roku, w centrum konferencyjnym Vitkac w Warszawie, odbyło się spotkanie z Wolfgangiem Münchau, który opowiedział o swojej książce pt. „Kaput. Koniec niemieckiego cudu gospodarczego”. Spotkanie z niemieckim pisarzem zostało zorganizowane przez Instytut Sobieskiego, a partnerem wydarzenia był Ośrodek Studiów Wschodnich. Rozmowę z autorem poprowadził dr Sebastian Płóciennik z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Przez blisko dwie godziny uczestnicy mieli okazję wysłuchać refleksji autora na temat przyczyn stopniowego wygasania modelu, który przez dekady uznawany był za wzór stabilności i sukcesu gospodarczego. Pan Münchau nie krył swojego sceptycyzmu, co do możliwości odbudowy dawnej potęgi gospodarczej Niemiec, choć podkreślał, że nie wszystko jest jeszcze przesądzone.

Główne wątki poruszone podczas spotkania:

Zdaniem Pana Münchau, kluczowym problemem Niemiec jest dziś strukturalne opóźnienie, szczególnie w obszarach nowych technologii, sztucznej inteligencji oraz cyfryzacji. Choć Niemcy wciąż dysponują światowej klasy instytucjami badawczymi, są one przystosowane do tradycyjnych dziedzin, takich jak fizyka czy inżynieria, a nie do dynamicznych sektorów przyszłości.

„W końcu zaczęli mówić o AI i centrach danych, ale ich plany wciąż są daleko w tyle za tym, co robią takie kraje jak Francja”.

Autor wskazywał, że niemiecki system gospodarczy przez lata odnosił sukcesy dzięki ścisłej współpracy banków, przemysłu i państwa. Ten model jednak wyczerpał się, a kolejnymi poważnymi wyzwaniami są demografia i polityka migracyjna.

Pan Münchau podkreślał, że wielką korzyścią dla Niemiec był przez lata tani gaz z Rosji.

„Największą korzyścią dla Niemiec był gaz z Rosji. Pod koniec drugiej dekady bieżącego stulecia Niemcy stały się całkowicie zależne od importu gazu z Rosji. Projekt Nord Stream wzbudził ogromny sprzeciw, zwłaszcza w Polsce i państwach bałtyckich. Polski minister obrony narodowej Radosław Sikorski porównał go z paktem Ribbentrop-Mołotow z 1939

roku”.

W ocenie autora, powrót do współpracy w ramach Nord Stream jest mało prawdopodobny.

„Jeśli chodzi o Nord Stream — czy myślę, że za pięć lat ten projekt wróci? Powrót do Nord Stream jest mało prawdopodobny. Chociaż istnieje długa tradycja rosyjsko-niemieckich relacji, obecnie SPD traci, a zyskuje AfD, i to zmienia układ sił politycznych. Do tego dochodzą obawy o bezpieczeństwo, które są zbyt duże, żeby taki powrót był możliwy”.

Zdaniem Pana Münchau, euro osłabło, co uderzyło w niemiecką gospodarkę.

„Euro spadło, co miało ogromnie negatywny wpływ na gospodarkę Niemiec. Zamiast inwestować w nowoczesne technologie, Niemcy zainwestowali w ograniczanie spalin w autach i modne sektory technologiczne. Polska w tym czasie stała się znacznie bardziej zmodernizowana”.

Pan Münchau sceptycznie ocenił również zdolność Niemiec do stania się centrum innowacji w duchu amerykańskim.

„Mówi się, że wielcy innowatorzy zaczynali w garażach — Bill Gates, Steve Jobs. W Niemczech byłoby to nielegalne z powodu przepisów”.

Jego zdaniem, choć niemieckie firmy wciąż pozostają potężne, coraz więcej z nich przenosi produkcję poza granice kraju. To budzi pytania o przyszłość niemieckiego modelu gospodarczego i długofalową stabilność społeczną.

Pan Münchau wyraził także głębokie wątpliwości co do zdolności Unii Europejskiej do konkurowania na globalnej arenie, mimo rosnących wydatków publicznych.

„Jestem bardzo pesymistycznie nastawiony do przyszłości Europy.

Wydajemy więcej pieniędzy, ale nie robimy tego efektywniej. To oznacza, że tracimy pieniądze”.

Jego zdaniem, kluczem do budowania silniejszej pozycji UE byłoby pogłębienie integracji w obszarach strategicznych, bez naruszania suwerenności w sprawach wewnętrznych. Mimo wielu krytycznych uwag, Pan Münchau dostrzega pewne oznaki zmiany. W jego ocenie, po raz pierwszy w niemieckim rządzie pojawili się ludzie, którzy rzeczywiście dostrzegają problemy związane z cyfryzacją i starają się je rozwiązywać.

Spotkanie zakończyło się sesją pytań i odpowiedzi z publicznością. Uczestnicy mieli okazję przedyskutować najważniejsze tezy książki oraz uzyskać autograf autora. Dziękujemy za obecność!